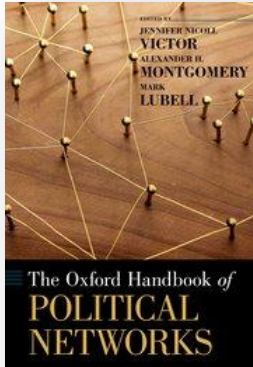

วิจารณ์หนังสือ

Jennifer Nicoll Victor, Alexander H. Montgomery, and Mark Lubell (Editors). (2017). **The Oxford Handbook of Political Networks**. Oxford: Oxford University Press.
1,008 หน้า

ศุทธิกานต์ มีจัน *

บ่อยครั้งที่เรามักได้ยินนักวิชาการหรือแม้แต่ผู้คนที่ทั่วไปตั้งคำถามว่าทำไมประชาชนถึงออกไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และทำไมพวกเขาจึงตัดสินใจเลือกเช่นนั้น หรือข้อสงสัยที่ว่าเหตุใดประเทศต่างๆ จึงสามารถสร้างความร่วมมือหรือส่งเสริมให้เกิดสันติภาพได้ หรืออะไรเป็นยุทธศาสตร์ที่ทรงพลังในการยุติการใช้อาวุธและเครือข่ายการก่อการร้าย คำถามที่วนเวียนอยู่ในแวดวงวิชาการและในชีวิตประจำวันของเราเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับ การอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองในลักษณะของ “เครือข่าย” ที่ถูกกล่าวถึงอย่างมากในแง่ของความสัมพันธ์ กลไกและเครื่องมือในการสร้างหรือเสริมพลังอำนาจทางการเมืองในมิติต่างๆ ที่ขับเคลื่อนสถาบันทางการเมือง การตัดสินใจทางนโยบายและกระบวนการทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ โดยโครงสร้างของเครือข่ายเหล่านี้ได้กลายเป็นเงื่อนไขสำคัญของการปรากฏการณ์ในสังคมการเมืองของโลกปัจจุบัน ทั้งยังได้กลายเป็นหนึ่งในประเด็นที่มีความสำคัญในการศึกษาการเมือง

หนังสือ “Oxford Handbook of Political Networks” ถือเป็นตำราเล่มสำคัญที่นำเสนอแนวคิด ทฤษฎีและประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาเครือข่ายในมิติทางการเมือง โดยภาพรวมของเนื้อหาทั้ง 43 บทความที่บรรจุไว้ในหนังสือเล่มนี้ เป็นการนำเสนอผลจากการศึกษาที่มีความทันสมัยจากนักวิชาการชั้นนำที่วิพากษ์แง่มุมในการศึกษาเรื่องเครือข่ายทางการเมืองทั้งในเชิงของกรอบแนวคิด แนวทางการอธิบาย ตลอดจนข้อโต้แย้งต่างๆ ในมิติของมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โครงสร้างของหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 7 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นการให้คำอธิบายเบื้องต้นเกี่ยวกับทฤษฎีเครือข่ายกับการศึกษาทางการเมือง เริ่มจากบทความที่กล่าวถึงการเกิดขึ้นของการศึกษาเครือข่ายทางการเมือง การเกิดขึ้นขององค์กรและรัฐ โครงสร้างอำนาจของเครือข่ายนโยบาย ตลอดจนทฤษฎีเครือข่ายกับการศึกษาในสาขาวิชารัฐศาสตร์ ในส่วนที่ 2 นั้นหนังสือเล่มนี้ได้

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. Email: suthikarnmeechan@gmail.com

นำเสนอถึงระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษาเครือข่ายทางการเมือง อาทิ การใช้แนวคิดเชิงสัมพันธ์ การใช้เครื่องมือวัด และการเก็บข้อมูล การอนุมานทางสถิติในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อถกเถียงเชิงนโยบาย ในฐานะพลวัตของเครือข่าย รวมทั้งการประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่องเครือข่ายทางการเมืองในการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เป็นต้น ส่วนที่ 3 ของหนังสือเล่มนี้ มุ่งไปที่การศึกษาเครือข่ายทางการเมืองในสหรัฐอเมริกา โดยได้นำเสนอถึงการลงคะแนนเสียงและการมีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายทางสังคมและทางเลือกในการลงคะแนน พรรคการเมืองและเครือข่ายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การอธิบายถึงแนวทางการศึกษาเครือข่ายในการศึกษากลุ่มผลประโยชน์ ตลอดจนเครือข่ายนิติบัญญัติและตุลาการ

ทั้งนี้ เนื้อหาใน 4 ส่วนสุดท้ายของหนังสือเล่มนี้ เป็นการนำเสนอถึงการศึกษาเครือข่ายทางการเมืองผ่านแนวคิดของนักวิชาการจากหลากหลายสาขาวิชาและจากกรณีศึกษาต่างๆ กล่าวคือ ในส่วนที่ 4 กล่าวถึง เครือข่ายในนโยบายสาธารณะและรัฐประศาสนศาสตร์ โดยมุ่งความสนใจไปที่การศึกษาเครือข่ายการปกครองท้องถิ่น เครือข่ายและการเมืองในสหภาพยุโรป เครือข่ายในการเมืองเรื่องสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเครือข่ายนโยบายด้านสุขภาพ เป็นต้น ขณะที่ส่วนที่ 5 นำเสนอคำอธิบายในการศึกษาเครือข่ายในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยใช้กรณีศึกษาเกี่ยวกับเครือข่ายของขบวนการก่อการร้าย เครือข่ายองค์กรการค้าระหว่างประเทศ เครือข่ายการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน และขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมข้ามชาติ เครือข่ายรณรงค์ด้านประชาธิปไตย รวมทั้งเครือข่ายการค้าอาวุธ เป็นต้น โดยเนื้อหาในส่วนที่ 6 กล่าวถึง การนำแนวคิดเรื่องเครือข่ายเข้าไปใช้ในการศึกษาการเมืองเปรียบเทียบ สถาบันประชาธิปไตยและเครือข่ายทางการเมือง เครือข่ายเชิงสถาบันและนโยบายในยุโรป เครือข่ายทางสังคมในการเลือกตั้งจากกรณีศึกษาของประเทศบราซิล และเครือข่ายนโยบายภายใต้วาระการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศในเชิงเปรียบเทียบ นอกจากนี้ ในส่วนที่ 7 ซึ่งเป็นส่วนสุดท้ายของหนังสือ เป็นการนำเสนอบทสัมภาษณ์ภายใต้คำถามว่า “รัฐศาสตร์เรียนรู้อะไรจากสาขาวิชาอื่นๆ” โดยกล่าวถึงความเชื่อมโยงและการประยุกต์ใช้แนวการศึกษาและคำอธิบายจากสาขาวิชาอื่น ๆ อาทิ บริหารธุรกิจและการจัดการ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สถิติ และจิตวิทยา เป็นต้น

กล่าวได้ว่า สำหรับผู้ที่มีความสนใจในการแสวงหาคำอธิบายว่าเครือข่ายทำงานอย่างไรในปฏิบัติการทางการเมืองตั้งแต่ระดับความรู้เบื้องต้นจนถึงประเด็นการศึกษาที่มีความสลับซับซ้อน หนังสือเล่มนี้จะเป็นทั้งตำราที่เป็นประโยชน์และทรัพยากรที่ดีทั้งในทางทฤษฎี ระเบียบวิธีวิจัย รวมไปถึงประเด็นร่วมสมัยทางการเมืองที่ทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นว่าการศึกษาเครือข่ายทางการเมืองมีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงอย่างไร รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงทิศทางในการศึกษารัฐศาสตร์ ตลอดจนแนวทางการศึกษาวิจัยทั้งในปัจจุบันและอนาคตในโลกร่วมสมัยได้เป็นอย่างดี